

NOTAT

22. juni 2017

Jour. nr. 17/03554

Konkret udpegning af diger – proces og administrativ praksis

Formålet med udpegningen

Formålet med en konkret udpegning af jord- og stendiger er at give ejere, kommuner og Slots- og Kulturstyrelsen, en præcis viden om, hvilke diger der er beskyttet og, hvilke der ikke er. Udpegningen giver samtidig et bedre og mere præcist administrationsgrundlag for alle parter.

I dag administreres området ud fra en automatisk beskyttelse af de diger, der optræder på de såkaldte 4 cm kort fra 1992.

Puljen

Der afsættes en pulje på i alt 15 mio. kr. til konkret udpegning af diger. Formålet med puljen er at understøtte kommunernes arbejde med gennemførelsen af en konkret udpegning af beskyttede sten- og jorddiger. Puljen kan være med til at motivere til at komme i gang med konkret udpegning. Det er kommunerne selv, der afgør, om de ønsker at foretage den konkrete udpegning.

Vilkår for støtte

Det er et vilkår for at opnå støtte, at:

- kommunen forpligter sig til at redigere den digitale registrering af beskyttede sten- og jorddiger på Danmarks Miljøportal i forbindelse med den konkrete udpegning
- kommunen iværksætter et samarbejde med et statsanerkendt kulturhistorisk museum i udarbejdelsen af et forslag til konkret udpegning
- kommunen angiver i afkrydsning, hvorvidt diget er udpeget af landskabelige, kulturhistoriske eller af biologiske årsager
- kommunen sender forslag til konkret udpegning i kommunen og i høring indenfor en frist på 2 år
- kommunen selv finansierer projektet med 50 % af udgifterne.

Midlerne fordeles efter "først til mølle" princippet. Det er styrelsens forventning, at der med kommunal selvfinansiering vil være midler nok til at gennemgå samtlige diger. Dette skøn er baseret på de enkeltprojekter, der er gennemført i to kommuner.

Hvordan foregår udpegningen?

Kommunerne tager stilling til, hvilke diger der er beskyttelsesværdige ud fra en *samlet* vurdering af digerne i kommunen. Denne vurdering skal foretages ud fra digernes kulturhistoriske, biologiske og landskabelige værdi.

Den konkrete udpegning sker digitalt gennem brug af den såkaldte højdemodel. Resultater herfra sammenholdes med oplysninger fra historiske kort samt luftfoto. Det er således ikke tanken, at samtlige 34.000 km diger skal besigtiges.

Det forventes, at den konkrete udpegning samlet set vil kunne gennemføres på 3-4 år inkl. de høringer, der er nødvendige.

Mens udpegningen står på

Mens udpegningen foretages af kommunerne, vil der være behov for at kunne forholde sig til verserende sager af forskellige typer. Nedenfor er gennemgået, hvordan hhv. kommunerne og Slots- og Kulturstyrelsen kan forholde sig i de forskellige tilfælde.

Udsættelse af frister

Slots- og Kulturstyrelsen vil, når en kommune er påbegyndt en konkret udpegning, indrette administrationen af digebeskyttelsen således, at situationer, hvor diger reetableres, kort før de udtages af beskyttelsen, undgås. Dette kan gøres ved, at Slots- og Kulturstyrelsen i potentielle overtrædelsessager udsætter afgørelser eller frister, indtil kommunen har taget stilling til det konkrete dige. Finder kommunen ikke grundlag for at udtage et dige fra den fremtidige konkrete udpegning, fortsætter Slots- og Kulturstyrelsen sagsbehandlingen af overtrædelsessagen i henhold til museumsloven.

I verserende sager, hvor et dige er fjernet ulovligt efter gældende regler, benyttes en tilsvarende procedure. Kommunen høres, og såfremt det pågældende dige, også i henhold til den konkrete udpegning, vil være beskyttet, behandler Slots- og Kulturstyrelsen sagen i henhold til museumslovens bestemmelser. Såfremt kommunen ikke mener, at det pågældende dige har en væsentlig betydning og ikke foreslår det beskyttet i fremtiden, standser Slots- og Kulturstyrelsen sagsbehandlingen på dette tidspunkt.

En ejer, der har fået påbud om at reetablere et dige efter gældende regler, men som endnu ikke har gennemført reetableringen, skal først gennemføre reetableringen efter, den konkrete udpegning har godtgjort, at diget fortsat er beskyttet. Det vil sige, at fristen vil blive udsat i de konkrete sager.

Der vil med stor sandsynlighed ikke forekomme situationer, hvor et dige, der er reetableret inden for de seneste år, tages ud af beskyttelsen ved den konkrete udpegning. Dette skyldes, at det er meget få fjernede diger, der er reetablerede, og de må alle anses for at have haft en væsentlig værdi.

Det skal anføres, at en udsættelse af en afgørelse kan medføre myndighedspassivitet. Forældelsesfristen, i forhold til straffeansvaret på 5 år fra fristen i det oprindelige påbud, kan betyde, at sagerne forældes på grund af fristforlængelserne.

Nye ansøgninger

En ejer, der, mens udpegningen pågår, søger om dispensation til gennembrud i eller fjernelse af et dige, bør få sin sag behandlet af kommunen på helt almindelige vilkår. Ejeren skal således ikke afvente, at udpegningen i hele kommunen er gennemført.

I de kommuner, hvor der ikke er påbegyndt en konkret udpegning, fortsætter sagsbehandlingen efter gældende regler.

Forventninger til konsekvenser af konkret udpegning

Den konkrete udpegning forventes at resultere i et mere kvalificeret beskyttelses- og administrationsgrundlag, som vil være til fordel for både ejere, kommuner og styrelse. Efter den konkrete udpegning forventes ligeledes en lettere sagsbehandling i forbindelse med fremtidige dispensationssager.

Det er ikke hensigten med konkret udpegning af diger, at der skal beskyttes væsentligt flere eller væsentligt færre diger end i dag. Der vil i praksis formentlig være tale om mindre ændringer, hvor beskyttelsesværdige diger medtages, og uvæsentlige diger udtages af beskyttelsen.

Det kan ikke udelukkes, at der ved en nærmere gennemgang af digerne i forbindelse med en konkret udpegning vil blive opdaget tidligere, uregistrerede overtrædelser.

To eksempler på situationer, hvor diger udtages fra beskyttelsen

Hvis et dige er vurderet beskyttelsesværdigt i forbindelse med en dispensationssag, vil kommunen forventeligt også medtage diget i en konkret udpegning. Dog har kommunerne, i forbindelse med konkret udpegning, mulighed for at vurdere beskyttelsesværdien ud fra den samlede bevarede digestruktur i kommunen. Der kan derfor opstå tilfælde, hvor et dige, der inden konkret udpegning er vurderet beskyttelsesværdigt, ikke vurderes at være det efter den *samlede* vurdering.

To teoretiske eksempler på dette kan være:

Eksempel 1:

Det kan være tilfældet, at et dige, der har ringe kulturhistorisk og landskabelig værdi, er blevet vurderet til at have en høj biologisk værdi, fordi det er et af få beskyttede diger i et område. Hvis kommunen vælger at medtage andre bevarede- og mere beskyttelsesværdige diger, kan værdien af diget ud fra en samlet vurdering ændre sig, og kommunen kan derfor vælge at lade det udgå af beskyttelsen.

Eksempel 2:

Hvis et registreret, beskyttet dige er fjernet, har den til enhver tid værende lodsejer mulighed for at søge om lovliggørende dispensation, og der skal herefter tages stilling til digets beskyttelsesværdi. Slots- og Kulturstyrelsen

kan ikke træffe afgørelsen om dispensation fra beskyttelsen men kan foreslå ejeren at søge dispensation hos kommunen. Hvis ikke lodsejeren søger om dispensation, skal Slots- og Kulturstyrelsen (jf. museumslovens § 29 o, stk. 1 og 4) påbyde en fysisk lovliggørelse af forholdet ved reetablering af diget til den tilstand, det havde inden fjernelsen.

I begge eksempler vil situationen være, at der, både fra lodsejers og myndighedernes side, er brugt tid og ressourcer på et dige, som ikke længere er beskyttet efter konkret udpegning.

Frem til de konkrete udpegninger bliver vedtaget og træder i kraft, er det den generelle udpegning (jf. digebekendtgørelsens § 1), dvs. registreringerne på de såkaldte 4 cm kort fra 1992, som kommunerne og Slots- og Kulturstyrelsen skal forvalte ud fra.

Da konkret udpegning, som tidligere nævnt, kun forventes at betyde mindre ændringer, forventes der ikke at være mange af denne type situationer.